

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, банківської
справи та страхування

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
З ДИСЦИПЛІНИ**

«Туроперейтинг»

для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою Туризм
спеціальності 242 Туризм

ПОЛТАВА-2022

Методичні рекомендації для написання курсових робіт з дисципліни «Туроперейтинг» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Бакалавр за освітньо-професійною програмою Туризм спеціальності 242 Туризм. / Єгорова Олена, Тютюнник Юрій, Рудич Алла. Полтава : ПДАУ, 2022. 28 с.

Рецензент: Людмила Дорогань-Писаренко, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету, к.е.н., професор.

Методичні рекомендації для написання курсових робіт з дисципліни «Туроперейтинг» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Бакалавр за освітньо-професійною програмою Туризм спеціальності 242 Туризм обговорені та схвалені на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від 01 вересня 2022 р. № 1

Методичні рекомендації для написання курсових робіт з дисципліни «Туроперейтинг» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Бакалавр за освітньо-професійною програмою Туризм спеціальності 242 Туризм схвалено та рекомендовано до видання Радою з якості вищої освіти спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування

Протокол від 01 вересня 2022 р. № 1

ВСТУП

Однією з важливих складових фахової підготовки бакалаврів за освітньо-професійною програмою Туризм спеціальності 242 Туризм і рекреація є написання і захист курсової роботи з дисципліни «Туроперейтинг».

Курсова робота – це вид роботи, що передбачає самостійне дослідження здобувачами вищої освіти актуальних проблем і теоретичне їх викладення з метою закріплення, поглиблення та узагальнення знань, здобутих здобувачами вищої освіти за час навчання та їх застосування у процесі комплексного виконання конкретного фахового завдання.

Основною метою написання курсової роботи є закріплення теоретичного матеріалу, його систематизація, набуття студентами практичних вмінь та навичок з дисципліни «Туроперейтинг», а також вироблення навичок із розробки туристичного продукту, формування системи знань про інформаційні технології, що використовуються в сфері туризму гостинності; механізму формування пакету обслуговування, споживання та реалізації.

Завданням вивчення дисципліни «Туроперейтинг» є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- створення та функціонування суб'єктів туристської діяльності;
- організація взаємодії між всіма учасниками туристського ринку, нормативно-правове забезпечення співпраці;
- формування пакетних та індивідуальних програм туристського обслуговування з використанням ресурсного потенціалу дестинації (регіону, країни);
- моделювання програм туристського обслуговування за різною метою подорожей, типом клієнтури, наявних туристських атракцій;
- визначення мотивації подорожей та удосконалення процесів надання туристських послуг в пакетних турах тощо.

Курсова робота є самостійним науковим дослідженням, що передбачає ретельне опрацювання наукових джерел із теорії, методології туризму і методики наукових досліджень та спеціальної літератури, аналіз й осмислення дослідженого матеріалу, систематизацію статистичних, картографічних та інших даних.

Методичні рекомендації визначають мету і завдання курсових робіт, вказівки щодо вибору, систематизації і вивчення літератури, законодавчих та нормативних актів туроператорської діяльності, загальні вимоги щодо змісту, обсягу та оформлення курсової роботи, її захисту.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота дає змогу виявити рівень засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи.

Курсова робота має бути результатом самостійно проведеного і закінченого дослідження, мати внутрішню єдність і свідчити про володіння сучасними методами наукового пошуку, а також спроможність самостійно вирішувати теоретичні і практичні завдання.

Курсова робота – це творча самостійна робота студента, що передбачає комплексне дослідження обраної теми. Робота повинна включати аналіз літературних та інших фахових джерел, а також власні спостереження, розрахунки та пропозиції щодо розробки туристичного продукту. Курсова робота повинна бути науковою, логічно структурованою, самостійною та відповідати рівню фахової підготовки студента.

Основні вимоги до курсової роботи:

- демонструвати науковий підхід та самостійність дослідження;
- містити теоретичний аналіз проблеми, що досліджується;
- включати детальний проект туристичного маршруту та відповідні розрахунки;
- містити пропозиції щодо організації туру за заданими параметрами;
- не містити академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації;
- бути оформленою відповідно до методичних рекомендацій;
- подаватися на кафедру у встановлений графіком термін.

Робота повинна бути структурованою, де всі розділи та ілюстративний матеріал (схеми, графіки, таблиці, карти) мають бути логічно пов'язані з текстом та розміщені одразу після згадки.

У процесі підготовки і захисту курсової роботи з дисципліни «Туроперейтинг» здобувач вищої освіти має показати:

- здатність творчо мислити;
- володіння методами досліджень, що використовувались у роботі;
- знання та застосування сучасних методів туроперейтингу;
- володіння сучасними інформаційними технологіями здійснення досліджень та оформлення роботи;
- здатність до аналізу отриманих результатів і розробки висновків та пропозицій, уміння аргументовано їх захищати.

При виконанні курсової роботи слід дотримуватись академічної доброчесності та забезпечувати недопущення текстових запозичень! Неприпустима наявність в роботі академічного плагіату, несамостійного виконання завдань, інших порушень академічної доброчесності.

Перед подаванням роботи на кафедру здобувач вищої освіти повинен власними силами, за допомогою існуючих онлайн-сервісів перевірити курсову роботу на наявність текстових запозичень. Перевірку тексту курсової роботи на наявність текстових запозичень проводять без списку використаних джерел і додатків.

Звіт подібності, в якому відображається відсоток схожості, подається з кур-

совою роботою. Результатом перевірки є висновок із наведеним відсотком оригінальності, який слід розуміти наступним чином.

Таблиця 1

Вимоги щодо рівня оригінальності тексту курсової роботи

Відсоток оригінальності	Рівень оригінальності	Рекомендована дія
71-100 %	Високий	Курсова робота допускається до захисту.
51-70 %	Достатній	Курсова робота потребує уваги з боку наукових керівників; допускається до захисту.
31-50 %	Умовний	Курсова робота потребує особливої уваги, може бути повернута для коригування з подальшою повторною перевіркою.
30 % і нижче	Низький	Курсова робота відхиляється та може бути прийнята до розгляду після докорінного перероблення з обов'язковою повторною перевіркою.

Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має високий або достатній рівень оригінальності тексту, допускається до її захисту. Здобувач вищої освіти, що виконав курсову роботу, яка має умовний або низький рівень оригінальності тексту, допускається до захисту за умови доопрацювання курсової роботи та подальшої (повторної) її перевірки на унікальність.

2. ПІДГОТОВКА ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Організація виконання роботи

Кожному здобувачу вищої освіти призначають наукового керівника з числа провідних викладачів кафедри.

Керівник надає здобувачу вищої освіти рекомендації з підбору і використання літературних джерел, збору та обробки аналітичної інформації. Він консультує здобувача вищої освіти, контролює хід виконання, дає оцінку роботі здобувача вищої освіти у рецензії.

Процес виконання курсової роботи передбачає наступні етапи:

- 1) вибір теми роботи;
- 2) складання плану роботи;
- 3) підбір і опрацювання наукової та науково-методичної літератури, законодавчих, нормативних та інструктивних матеріалів з теми роботи;
- 4) визначення мети і завдань роботи, об'єкта і предмета дослідження;
- 5) збір і попереднє вивчення необхідної інформації;
- 6) розробка туристичного продукту (туру) за заданими параметрами;
- 7) економічне обґрунтування туру;
- 8) оформлення тексту роботи й ілюстративного матеріалу;
- 9) подання роботи на кафедру для рецензування керівником;
- 10) захист курсової роботи.

Курсові роботи (проекти) виконуються у терміни, передбачені графіком навчального процесу, але не пізніше, ніж за два тижні до захисту. У разі порушення термінів здачі робіт на кафедру без поважних причин курсові роботи (проекти) на перевірку приймаються в термін ліквідації підсумкової академічної заборгованості. Ліквідація такої заборгованості здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

2.2. Обрання теми курсової роботи

Тематика курсових робіт розробляється кафедрою і щорічно уточняється з урахуванням змін, що відбуваються у туристичній сфері тощо.

Вибір тематики курсової роботи здійснюється студентом самостійно з переліку запропонованих тем курсових робіт з дисципліни «Туроперейтинг».

Здобувач вищої освіти може запропонувати власну тему, яка має теоретичне або практичне значення для туристичної сфери України. В таких випадках необхідно обґрунтувати вибір теми і погодити її із завідувачем кафедри. При виборі теми слід урахувати її актуальність, можливість отримання й опрацювання відповідного фактичного матеріалу, наявність власних науково-методичних напрацювань.

Закріплена за студентом тема курсової роботи погоджується науковим керівником. Курсові роботи студентів, які не відповідають затвердженій тематиці, не приймаються до розгляду.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ТУРОПЕРЕЙТИНГ»

1. Провідні туристські оператори вітчизняного ринку (туристські компанії) як інноваційні бренди України.
2. Монопрофільні та багатопрофільні туристські оператори українського ринку.
3. Аналіз туристського продукту провідних туроператорів, що формують масові тури українців до Туреччини, Єгипту, Таїланду, ОАЄ, Греції.
4. Аналіз основних маршрутних карт, що пропоновані туроператорами на ринку для масового відпочинку українських туристів у Туреччині, Єгипті, Таїланді, ОАЄ, Греції.
5. Аналіз туристського продукту провідних туроператорів, що формують масові екскурсійні тури українців до Західної Європи, наприкладі Франції, Італії, Австрії; Німеччини.
6. Аналіз основних маршрутних карт, що пропоновані туроператорами на ринку екскурсійного туризму для українських туристів до Парижу, Відню, Лондону, США.
7. Аналіз туристського продукту провідних туроператорів, що організовують прийом іноземних туристів в Україні, обслуговування їх за традиційними маршрутами.
8. Аналіз основних маршрутів, що пропоновані українськими туроператорами на ринку екскурсійного туризму для іноземних туристів на прикладі міст Києва, Львова, Одеси.
9. Провідні українські інсайдінгові туроператори, характеристика, сучасні потреби, просування та реалізація .
10. Дослідження туристського продукту провідних українських туроператорів, що формують масові тури до Причорноморського та Приазовського регіонів.
11. Дослідження туристського продукту провідних українських туроператорів, що формують масові тури до Карпат.
12. Аналіз комп'ютерних систем резервування CRS авіаквитків, готелів та туристських послуг, що використовують на українському ринку (GDS Amadeus, Galileo, УДС, Сирена – 2000).
13. Аналіз провідних українських туроператорів, що спеціалізуються на круїзному та річковому туризмі.
14. PR – акції у туроперейтингу під час просування туристичного продукту на вітчизняному ринку.
15. Провідні українські інкамінгові туроператори, характеристика, сучасні потреби, просування та реалізація
16. Промоушн-інструменти туроперейтингу туристичного ринку України.
17. Оцінка переваг та недоліків web-сайтів українських та зарубіжних туроператорів.
18. Централізована автоматизація документообігу, відділу продажів і маркетингу в туроперейтингу (S&C, OPERA PMS і OPERA RS)

19. Порівняльна характеристика популярних глобальних мереж обчислювальних і комунікаційних технологій телекомунікаційних комплексів у туropolерейтингу.
20. Технологія розробки, просування та збуту замовного туристичного продукту українського туropolерейтинга на туристичному ринку.
21. Ініціативна туropolераторська фірма як основний виробник специфічного туристського продукту України.
22. Аналіз розвитку залізничних турів від провідних туристичних операторів на українського ринку
23. Аналіз розвитку українського ринку морських та річкових круїзів-турів від провідних туристичних операторів.
24. Удосконалення сучасної нормативно-правової бази регулювання туристичної діяльності в Україні (туropolераторська та турагенська діяльність).
25. Розробка етногеокультурної літературної екскурсії як засіб розвитку міжнародного туризму в Україні (на прикладі створення ексклюзивного маршруту)
26. Створення, просування та збут туристичного пакету-проекту екскурсійного маршруту «_____» (обрати самостійно).
27. Оцінка впливу іноземного туризму на платіжний баланс країни (країна на вибір)
28. Основи креативності у рекламі та сучасні PR технології у вітчизняному туropolерейтингу.
29. Напрямки державної політики щодо підвищення конкурентної спроможності українського туристського продукту на світовому рівні.
30. Сучасні можливості та перспективи розвитку турагентської діяльності в Україні.
31. Сучасні можливості та перспективи розвитку діяльності туристичного оператора в Україні.
32. Інноваційний науковий та інформаційний супровід головних технологій та систем туropolерейтингу в Україні.
33. Технології створення атрактивних програм туropolерейтингу в Україні
34. Технології створення атрактивних програм туropolерейтингу регіон «_____».
35. Сучасний портрет користувача туристських послуг (клієнта): технології досліджень, потреб, психофізіологічні особливості.
36. Туropolерейтинг як міжгалузевий комплекс економіки регіонів України.
37. Проблеми «національного туropolерейтинга»: зміст, характеристика, приклади.
38. Сучасний стан та перспективи розвитку туropolераторської та турагентської діяльності в Україні.
39. Екологічний туropolерейтинг: сучасні концепції менеджменту і маркетингу.
40. Сучасна технологія розробки турів в системі «Туropolератор-Турист»
41. Реклама та PR – технології у туropolерейтингу та сервісі: проблеми, перспективи.
42. Сучасні можливості та перспективи розвитку національного туropolерейтингу (регіон на вибір).

3. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Рекомендована структура курсової роботи:

- Титульна сторінка (зразок – Додаток А).
- Бланк-завдання (заповнений та підписаний) (Додаток Б).
- Лист оцінювання курсової роботи (додаток В).
- Зміст (1 сторінка).
- Вступ (2 сторінки).
- Розділ 1 (теоретична частина). Назва «Розділ 1. Теоретичні засади організації туристичної діяльності _____ (за темою)». (7-8 сторінок).
- Розділ 2 (аналітична частина – аналізується предмет дослідження, обґрунтовуються напрями і заходи з удосконалення предмета дослідження). Назва «Розділ 2. Аналіз _____ (за темою)». (8-9 сторінок).
- Висновки (1 сторінка).
- Список використаних джерел (близько 20 джерел).
- Додатки.

Орієнтовний обсяг тексту курсової роботи – **20 (± 2) сторінок тексту без списку використаних джерел і додатків.**

Орієнтовний план курсової роботи на тему «Аналіз туристського продукту провідних туроператорів, що формують масові тури українців до Болгарії»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТСЬКОГО ПРОДУКТУ ДЛЯ МАСОВИХ ТУРІВ ДО БОЛГАРІЇ

1.1. Основи формування туристського продукту для масових турів

Охарактеризувати основи створення туристського продукту, визначити, що таке туристичний продукт, його складові (транспорт, проживання, екскурсійні послуги, харчування тощо). Описати які фактори визначають успішне формування масових турів (ціна, якість, доступність). Розглянути особливості та критерії вибору напрямків для масового туризму (врахування потреби споживачів, популярність напрямку, наявність інфраструктури).

1.2. Коротка характеристика туристично-рекреаційних ресурсів Болгарії

Дати короткий опис країни за характеристиками – географія, клімат, природні ресурси, мова, валюта, культурні особливості, популярні туристичні об'єкти, кухня, готельно-ресторанна інфраструктура тощо.

1.3. Специфіка організації масових турів до Болгарії для українців

Описати особливості формування туристичних продуктів для масових турів до Болгарії, а саме: умови в'їзду туристів до країни, які маршрути популярні серед українців, які туристичні продукти (пляжний відпочинок, екскурсійні тури, курорти) включають ці тури. Проаналізувати особливості ціноутворення, доступність послуг і комунікацію з клієнтами, сезонність, транспортне сполучення і культурні особливості Болгарії, що впливають на вибір туроператорів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТУРИСТСЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ ПРОВІДНИХ ТУРОПЕРАТОРІВ ДЛЯ МАСОВИХ ТУРІВ ДО БОЛГАРІЇ

2.1. Огляд туристичних продуктів провідних туроператорів, що пропонують тури до Болгарії для українських туристів

Огляд найбільших туроператорів України, які займаються організацією турів до Болгарії, визначити які компанії є лідерами. Розглянути основні туристичні продукти (типи турів, рівень обслуговування, ціни тощо) і наявні пакети турів для українських туристів – умови проживання, логістика тощо. Оцінка має базуватися на статистичних даних, сайтах компаній, відгуках туристів тощо.

2.2. Цінова політика туристських продуктів для масових турів до Болгарії

Аналіз цінової політики провідних туроператорів щодо турів до Болгарії. Дати порівняння цінових пропозицій від різних туроператорів. Проаналізувати як змінюється попит на тури до Болгарії серед українських туристів, зокрема у зв'язку з економічною ситуацією, змінами в соціальних тенденціях та війною, як впливають зовнішні чинники на ціні на тури до Болгарії. Також варто розглянути програми лояльності та акції, що пропонуються туроператорами для залучення клієнтів.

2.3. Рекомендації для покращення туристських продуктів туроператорів для масових турів

Сформулювати рекомендації для покращення туристських продуктів туроператорів. Це включатиме пропозиції щодо удосконалення сервісу, коригування цінової політики, розширення асортименту турів та поліпшення маркетингових стратегій. Розглянути можливості для туроператорів з розвитку нових напрямків або додаткових послуг, що можуть задовольнити змінювані потреби українських туристів. Дослідити які інноваційні технології можуть використовуватися у туристичному бізнесі: мобільні додатки для планування подорожей, штучний інтелект для персоналізації туристичних пропозицій, використання віртуальних турів та інших новітніх засобів.

ВИСНОВКИ

Головні підсумки дослідження. Надати конкретні рекомендації для покращення ситуації в туроператорській діяльності щодо туристичних продуктів до Болгарії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Орієнтовний план курсової роботи на тему
«Сучасний стан та перспективи розвитку
туроператорської діяльності в Україні»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНИЙ СТАН ТУРОПЕРАТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

1.1. Нормативно-правові засади діяльності туроператорів

1.2. Огляд сучасного ринку туристичних послуг в Україні

1.3. Тенденції та інновації у туроператорській діяльності в Україні та світі

РОЗДІЛ 2. ПЕРСПЕКТИВИ ТУРОПЕРАТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз трендів у внутрішньому та виїзному туризмі в Україні

2.2. Перспективні туристські продукти для внутрішніх туристів

2.3. Прогноз розвитку виїзного туризму та залучення іноземних туристів в Україну

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ РОЗДІЛІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

Зміст – це перелік структурних елементів курсової роботи з номерами сторінок, які вказують початок розділу.

ВСТУП

У вступі студент повинен висвітлити окремими абзацами і виділити напівжирним шрифтом:

– **Актуальність теми.**

Актуальність дослідження полягає в очікуваному позитивному ефекті, що може бути досягнутий в результаті вирішення визначеного наукового або практичного завдання. Важливість дослідження обраної теми курсової роботи може бути обґрунтована недостатнім сучасним станом досліджуваної тематики, неузгодженістю або невідповідністю між якими-небудь аспектами об'єкта. Щоб показати стан розробленості вибраної теми, робиться короткий огляд літератури.

– **Мета дослідження.**

Мета – це результат, який повинен бути отриманий наприкінці дослідження. Формулювання мети дослідження звичайно починаються словами «обґрунтувати ...», «узагальнити досвід...», «удосконалити ...» теоретичні, методичні та практичні аспекти організації розробки туристичних продуктів тощо.

– **Завдання дослідження.**

Сформульована мета дослідження визначає його завдання, які частіше за все виступають як часткові, порівняно самостійні цілі, що ставляться та вирішуються у курсовій роботі

Завдання курсової роботи логічно витікають з її загальної мети і розглядаються як основні етапи роботи здобувача вищої освіти. Найчастіше такі завдання формулюють у формі переліку, початок формулювання кожного із завдань передбачає використання дієслів.

Наприклад:

Основними завданнями дослідження є:

1) вивчити ...;

2) виявити ...;

3) дослідити ... (або «проаналізувати», або «критично оцінити», або «узагальнити»);

4) визначити ...;

5) розробити ...;

6) обґрунтувати ...;

7) удосконалити ... тощо.

– **Об’єкт дослідження.**

Це процес або явище, вибране для вивчення. Об’єктом дослідження курсової роботи можуть бути особливості організації турів конкретного виду туризму.

– **Предмет дослідження.**

Під предметом розуміються те, що знаходиться в межах об’єкта. Частіше за все, це – та сторона, той аспект, та точка зору, з якої здобувач вищої освіти вивчає об’єкт. Об’єкт і предмет дослідження, як категорії наукового процесу, співвідносяться між собою як загальне і часткове: в об’єкті виділяється та його частина, яка служить предметом дослідження.

При формулюванні предмета дослідження потрібно знати, що він повинен співпадати з його темою або за звучанням бути дуже близький до неї. В курсовій роботі з туropерейтингу це може бути розроблений проект туристичного продукту (туру) за визначеними параметрами (вид туризму, маршрут тощо).

– **Інформаційна база дослідження.**

Інформаційні джерела дослідження складають відповідні законодавчі та нормативні акти, інструктивні і методичні матеріали, документи, офіційні статистичні дані, літературні джерела, а також практичні дані конкретних закладів (розміщення, харчування), підприємств з теми дослідження тощо. Період, за який збирається інформація – 3 (в окремих випадках 5 і більше) останніх років.

– **Практичне значення проведеного дослідження.**

Зазначити, яку саме практичну цінність мають висновки та рекомендації щодо покращення організації та розробки турів.

РОЗДІЛ 1

Перший розділ, як правило, присвячується теоретичним аспектам організації туристичної діяльності (туropерейтингу) у ранзі наукового підходу до планування діяльності туристичних установ, підприємств (суб’єкти та об’єкти туристичної діяльності) й методичним підходам, діагностичним засобам, подається матеріал у вигляді огляду літератури за темою й вибору напрямків дослідження, основні методи дослідження. Розділ починається з коротке резюме результатів опрацювання джерел інформації про об’єкт дослідження, Матеріал подається у вигляді огляду нормативно-законодавчої бази та літератури за темою. Викладаються теоретичні аспекти туристичної діяльності (туropерейтингу) до організації турів обраного виду. Висвітлюються особливості даного виду туризму, історія його розвитку, вітчизняний та зарубіжний досвід щодо розробки туристичних продуктів та організації турів.

Рекомендовано ілюструвати текст схемами, таблицями, картами, графіками.

Закінчують перший розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі туристичної діяльності.

РОЗДІЛ 2

Другий розділ – викладення результатів власних досліджень – рекомендаціям та пропозиціям щодо вирішення досліджуваної проблеми, із обов’язковим висвітленням того нового, що було розроблено здобувачем самостійно: оцінка повноти вирішення поставлених завдань, оцінка достовірності одержаних результатів, їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних та зарубіжних праць тощо.

Текстовий матеріал розділу повинен бути проілюстрований рисунками (схемами, графіками, діаграмами тощо).

Таблиці та рисунки розміром сторінка і більше виносяться у додатки.

ВИСНОВКИ

Висновки – це послідовний, логічний виклад отриманих підсумкових результатів, які співвідносяться із метою і завданнями, сформульованими у вступі.

Це заключна частина курсової роботи, в якій формулюють загальні висновки дослідження, в якій викладаються головні підсумки проведеного дослідження, дається оцінка отриманих результатів роботи з урахуванням поставленої мети та завдань; передбачувані можливості використання результатів проведеної роботи. Текст рекомендовано викладати за підпунктами, кожний висновок повинен логічно підкріплювати попередній, один доказ впливати з іншого.

Необхідно сформулювати 5-6 пунктів висновків і пропозицій, що узагальнюють конкретні результати проведених у курсовій роботі досліджень послідовно за першим і другим розділами. Пропозиції повинні бути обґрунтованими та прийнятними для практичної реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

У список включають нормативні документи, літературні джерела, включаючи наукові статті, інформацію з офіційних Інтернет-сайтів, електронних бібліотек, інші фахові джерела, які були безпосередньо використані у курсовій роботі. Кількість джерел – не менше 20.

Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Джерела розміщуються в алфавітному порядку за прізвищами авторів або заголовків.

ДОДАТКИ

У додатках курсової роботи розміщуються:

- ілюстрації, великі за розміром таблиці з обсягом (сторінка і більше), узагальнений аналіз яких приведений в основній частині;
- технологічні карти, калькуляції, схеми маршруту, інструкції тощо.
- матеріали, які через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не можуть бути внесені до основної частини (розрахунки та ін.).

5. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

5.1. Оформлення тексту

Текст роботи має бути розміщеним на одній стороні стандартного білого аркуша А4 (210×297 мм) з дотриманням розмірів поля: верхнє, нижнє – не менше 20 мм, лівє – не менше 25 мм, правє – не менше 10 мм. Не допускається виділення поля будь-якими рамками.

Не використовувати в тексті виділення **жирним шрифтом** (крім слова «Вступ», назв: розділів, підрозділів та таблиць) і *курсивом* (крім слова „Таблиця” і „Продовж. табл.”).

Текст роботи, заголовки, таблиці, рисунки, додатки мають бути написані шрифтом одного кольору.

Курсова робота виконується державною мовою, стиль – науковий. Викладання тексту роботи повинно бути логічним, аргументованим, стилістично вірним з використанням наукової професійної мови.

Так, наприклад, згідно з нормами наукового стилю при інтерпретації думок, обґрунтуванні наукової позиції неписаним правилом вважається, щоб автор виступав від першої особи у множині («ми спостерігаємо», «ми пропонуємо», «на наш погляд» і т. п.), а краще використовувати знеособлені форми – «спостерігається», «пропонується» тощо.

Не допускається використання в роботі матеріалів рекламного характеру.

В роботі не допускаються стилістичні, орфографічні та граматичні помилки. В разі сумнівів рекомендується користуватися останніми виданнями українського правопису, орфографічними словниками.

У роботі можуть застосовуватися загальноприйняті скорочення слів: рр. – роки; та ін. – та інші; і т.д. – і так далі; грн – гривня тощо. Допускається також використання аббревіатури занадто довгих словосполучень, попередньо привівши їх повне значення, наприклад, «Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ)».

Текст роботи слід розподіляти на абзаци, виділяючи приблизно рівні і відокремлені за змістом частини.

5.2. Оформлення змісту

У змісті зазначають назви всіх структурних елементів курсової роботи, а також заголовки розділів, підрозділів та пунктів основної частини. Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки в тексті. Навпроти кожного заголовка й підзаголовка проставляють номер сторінки, з якої починається викладення відповідного розділу, підрозділу.

Заголовки однакових рівнів рубрикації необхідно розташувати один під одним. Заголовки кожного подальшого рівня зміщують на три-п'ять знаків праворуч по відношенню до заголовків попереднього рівня. Усі заголовки починають з великої букви без крапки в кінці. Останнє слово кожного заголовка з'єднують з відповідним йому номером сторінки в правому стовпці змісту.

5.3. Оформлення заголовків

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкують великими літерами, жирним шрифтом, по центру рядка. Номер розділу ставлять після слова **РОЗДІЛ (жирним шрифтом)**, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої), жирним шрифтом, з абзацного відступу симетрично до тексту без крапки в кінці.

Переноси слів в заголовках не допускаються.

Відстань між назвою структурної частини та назвою підрозділу має становити один рядок. Відстань між заголовком і текстом має становити один рядок, між попереднім текстом і наступним заголовком – два рядки.

Не дозволяється розміщувати заголовок в нижній частині сторінки, якщо після нього залишається тільки один-два рядки тексту.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки, але остання сторінка розділу повинна бути заповнена не менше ніж на половину. Кожний розділ основної частини починається з нової сторінки, а підрозділ або пункт розпочинають на тій сторінці, на якій закінчився попередній.

5.4. Нумерація сторінок

Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами. Номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Титульний аркуш включається до загальної нумерації і вважається першою сторінкою, але номер сторінки на ньому не ставиться. Далі розміщують зміст роботи, з якого розпочинається нумерація (цифрою 2). Нумерації підлягають й сторінки списку використаних джерел. На додатках нумерація сторінок не ставиться.

5.5. Оформлення таблиць і рисунків

Таблиці, графіки, рисунки доцільно розміщувати у книжній орієнтації.

Основну масу цифрової інформації роботи оформляють у таблицях. Вони мають у стислому вигляді відображати потрібні показники, бути негроміздкими і доступними. Кожна таблиця супроводжується текстом, який частково або повністю має знаходитись попереду таблиці. В тексті наводять аналіз показників таблиці, який закінчують висновком і пропозицією щодо покращення наведених показників.

Таблицю розміщують після першого посилання на неї в тексті або на наступній сторінці, якщо місця для неї на попередній недостатньо. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено «... у табл. 1.2».

Якщо до таблиці звертаються повторно, то пишуть: див. табл. 1.2.

Нумерують таблиці у розрізі розділів роботи, номери яких складають із двох арабських цифр; перша – номер розділу, а друга – порядковий номер таблиці в цьому розділі, в кінці номера крапка не ставиться. Наприклад, другий розділ третя таблиця: *Таблиця 2.3*.

Розміщення номера таблиці – праворуч над назвою таблиці, незалежно від

орієнтації сторінки. Слово *таблиця* пишеться курсивом і ставиться її номер.

Назву таблиці наводять по центру рядка з великої літери **жирним шрифтом**, в кінці назви таблиці крапку не ставлять.

Бажано таблицю розмістити на одній сторінці без переносу. Якщо це неможливо, то при переносі на обох сторінках пишуть номери колонок і тоді на другій сторінці назву їх не повторюють, а над таблицею справа пишуть «Продовж. табл. ...». Також наводять додатковий рядок з номерами граф таблиці.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки з малих літер, якщо вони є продовженням речення заголовка (наприклад, заголовок «Площа», а підзаголовки: «га», «км²» і т. д.), і з великої, якщо вони є самостійними реченнями.

Рисунок розміщують після першого посилання на нього в тексті або на наступній сторінці, якщо місця для нього на попередній недостатньо. При посиланні на рисунок доцільно використовувати звороти типу: «... як це видно з рис. 1.2», або «... як це показано на рис. 1.2».

Назву вказують внизу рисунка, після номера, на тому ж рядку. Нумерація здійснюється послідовно за кожним розділом (внизу) під рисунком (схемою): 2.1; 2.2; 2.3 і т. д. малими літерами (крім першої великої) жирним шрифтом, по центру рядка, в кінці назви рисунку крапку не ставлять. Наприклад: Рис. 1.1. Назва...

Рисунок відокремлюють від подальшого тексту роботи вільним рядком.

Ілюстрації в курсовій роботі повинні бути: по тексту – чорним по білому, в додатках – можливо кольорові.

5.6. Оформлення посилань на джерела інформації

При посиланні на використані джерела вказують порядковий номер за списком використаних джерел у квадратних дужках, наприклад, [15]. Якщо джерело цитують, то цитата оформлюється у відповідності з правилами передачі прямої мови; в кінці цитати ставиться номер використаного джерела та номер сторінки, де поміщена використана цитата, наприклад [10, с. 21] або декілька джерел, наприклад [10, с. 21; 15, с. 405].

5.7. Оформлення списку використаних джерел

Бібліографічний опис оформлюється згідно з національним стандартом України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Джерела слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Нормативна база на початок списку не виноситься, а розміщується в алфавітному порядку!

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 наведено в додатку Г.

На останній сторінці списку використаних джерел автор роботи ставить свій підпис і дату закінчення роботи.

5.8. Оформлення додатків

Допоміжні або додаткові матеріали, які ускладнюють текст основної частини курсової роботи, розміщують в додатках, їх слід оформлювати як продовження роботи на її наступних сторінках, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований посередині рядка вгорі малими літерами з першої великої. Над заголовком (також посередині) малими літерами з першої великої повинно бути надруковане слово «Додаток ____» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки позначити послідовно великими літерами українського алфавіту за винятком літер **Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**. Наприклад, додаток А, додаток Б і т. д.

Кожний додаток може бути розділений на декілька складових елементів. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку. *Наприклад:* Додаток А.1, Додаток А.2 і т.д.

Коли для нумерації додатків не вистачає літер алфавіту, використовувати спосіб: за додатком Я слідує додатки АА, АБ, АВ і т. д.

Якщо додаток – документ, який складається з декількох сторінок, то на першій сторінці підписується: Додаток А, а на решті сторінок додатку (також посередині) пишеться – Продовження додатку А.

6. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

6.1. Порядок подання та захисту курсової роботи

Завершена і належним чином оформлена курсова робота у визначений термін за 10 днів до початку захисту подається на кафедру фінансів, банківської справи та страхування на рецензування. Після перевірки роботи науковий керівник пише рецензію у Листі оцінювання (додаток В), в якій зазначає позитивні сторони роботи, її недоліки, вказує шляхи усунення недоліків. Робота, на яку подана негативна рецензія, повинна бути доопрацьована у відповідності до вимог, викладених у рецензії наукового керівника, тобто здобувач вищої освіти зобов'язаний докорінно доопрацювати курсову роботу і разом з рецензією на попередню роботу подати на кафедру вдруге.

До захисту допускається курсова робота, що отримала позитивну рецензію. Захист проводиться публічно на засіданні комісії у складі 2-3 викладачів кафедри, у тому числі і керівника курсової роботи, яка призначається завідувачем кафедри. При цьому здобувач вищої освіти викладає основний зміст курсової роботи, а потім дає відповідь на питання членів комісії і дає пояснення на зауваження, що містяться у рецензії наукового керівника. За результатами захисту оформляється протокол і відомість.

У випадку отримання здобувачем вищої освіти під час захисту курсової роботи оцінки «незадовільно» (FX, F) рішенням кафедри йому може бути запропонована нова тема і новий термін виконання курсової роботи. Здобувачі вищої освіти, які без поважної причини не подали курсову роботу у визначений термін або не захистили її, вважаються такими, що мають академічну заборгованість.

6.2. Критерії та шкала оцінювання курсових робіт

Критерії оцінювання курсової роботи затверджуються кафедрою та відображаються у Листі оцінювання (додаток В). Оцінка курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою. При цьому загальна кількість балів за виконання курсової роботи (до захисту) – 59, за відповіді на питання членів комісії під час захисту – 41.

Результати захисту курсової роботи оцінюються за національною шкалою та шкалою ЄКТС (табл. 2).

Таблиця 2

Шкала оцінювання кваліфікаційних робіт: національна та ЄКТС

Сума балів	Шкала ЄКТС	Національна шкала
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	
0-34	F	незадовільно з можливістю повторного захисту
		незадовільно з обов'язковим повторним написанням роботи

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бондаренко Л. А. Інструменти підвищення якості туристичних послуг в умовах конкуренції. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм.* 2021. Вип. 13. С. 167–173. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2021-13-17>.

2. Боруцька Ю. З. Практикум із методики створення еколого-туристичних стежок і маршрутів (з елементами сільського зеленого туризму): навч.-метод. посіб. Екологічний коледж Львівського національного аграрного університету. Львів, 2020. 166 с.

3. Влащенко Н. М., Тонкошкур М. В. Інноваційні технології в туризмі : навч. посібник. Харків; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, 2022. 214 с.

4. Все про туризм: туристична бібліотека. URL: <http://tourlib.net/>.

5. Всесвітня туристична організація. URL: <http://www2.unwto.org/>.

6. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 178 с.

7. Гончаренко Н. Г. Прийняття обґрунтованих управлінських рішень на підставі економічного аналізу господарської діяльності підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2020. Вип. 30. С. 52-54. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/30_2020ua/12.pdf.

8. ДСТУ 3862-99. Ресторанне господарство. Терміни та визначення. URL: <http://www.nau.kiev.ua/nau10/ukr/getcnt.php?uid=1022.260.0&nobreak>.
9. ДСТУ 4268: 2003. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні Вимоги. URL: <http://www.kurortservice.com/uploads/assets/file/per.pdf>.
10. ДСТУ 4269: 2003. Послуги туристичні. Класифікація готелів. URL: <http://www.ukrhotels.com/files/File/4269-2003.pdf>.
11. ДСТУ 4281:2004. Заклади ресторанного господарства. Класифікація. URL: <http://3umf.com/doc/449/>.
12. ДСТУ 4527: 2006. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Терміни та визначення. URL: <http://www.prohotel.tv/forum/index.php?autocom=downloads&showfile=439>.
13. Інформаційні системи і технології в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі : підручник / М. М. Скопень, М. К. Сукач, О. П. Будя [та ін.] ; за ред. М. К. Сукача, М. М. Скопеня. Київ : Ліра-К, 2022. 763 с.
14. Козловський Є. В. Правове регулювання туристичної діяльності : навчальний посібник. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 272 с.
15. Кудла Н. Є. Управління якістю в туризмі : підручник; М-во освіти і науки України, Львів. ін-т економіки і туризму. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 327 с.
16. Лега О. В., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Сіренко О. В., Яловега Л. В. Особливості обліку та оподаткування туристичної діяльності в Україні. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8789>.
17. Мальська М. П., Бордун О. Ю., Жук І. З. Управління персоналом у туризмі: теорія і практика : навч. посіб. ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 232 с.
18. Національна Туристична Організація України. URL: https://nto.ua/index_ua.html
19. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>.
20. Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-%D0%BF#Text>.
21. Про затвердження порядку оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання. Наказ Державної туристичної адміністрації України № 50 від 06.06.2005. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/RE11045?an=76>.
22. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222–VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.
23. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
24. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-Плюс, 2020. 808 с.
25. Туристські ресурси України : підручник / М. М. Покоłodна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва

ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с. URL: <http://surl.li/dfmoq>.

26. Туристські ресурси України: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач О. В. Поступна. Харків : НУЦЗУ, 2020. 209 с. URL: http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-menedzhmenta/Lekcii/TURRESURSI_UKRAINI_KONSPEKT_LEKCIJ.pdf.

27. Туроперейтинг : навч. посіб. / [В. Я. Брич, О. Є. Гарбера, О. Я. Гугул та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Брича ; М-во освіти і науки України, Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2017. 440 с.

28. Шаховська Н., Сидор П. Розроблення архітектури системи планування безпечних туристичних подорожей. *Herald of Khmelnytskyi National University. Technical sciences*. 2022. Вип. 305(1). С. 96–101. DOI: <https://doi.org/doi:10.31891/2307-5732-2022-305-1-96-101>.

ДОДАТОК А

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської
справи та страхування

КУРСОВА РОБОТА З ДИСЦИПЛІНИ

«Туроперейтинг»

на тему _____

Виконав(ла):
здобувач(ка) вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною
програмою Туризм
спеціальності 242 Туризм і
рекреація
групи _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник курсової роботи

Додаток В

Полтавський державний аграрний університет
 Факультет обліку та фінансів Форма здобуття освіти денна
 Спеціальність 242 Туризм і рекреація Освітньо-професійна програма Туризм
 Курс, група _____

ЛИСТ ОЦІНЮВАННЯ
курсової роботи
ТУРОПЕРЕЙТИНГ

здобувача вищої освіти _____
 на тему _____

Обсяг курсової роботи _____ Кількість використаних джерел _____

Відсоток оригінальності тексту _____

Загальна оцінка роботи (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити): *актуальність теми розкрито* – фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *ступінь втілення мети та виконання завдань дослідження* – низький; середній; високий; *повнота розкриття теми роботи у змісті* – фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі _____

Загальна оцінка змісту та якості оформлення роботи (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити): *робота містить ознак практичного дослідження*: фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *висновки за результатами досліджень мають обґрунтування*: недостатнє, відносно достатнє, достатнє; *пропозиції мають характер*: декларативний, певною мірою практичний, практичний; *додатки пов'язані з матеріалом роботи*: фрагментарно; на середньому рівні, у повному обсязі _____

Результати оцінювання курсової роботи

№ з/п	Критерії оцінювання курсової роботи	Максимальна кількість балів	Отримані бали
1	Оцінка змісту курсової роботи		
	Обґрунтування актуальності обраної теми роботи, формулювання мети, завдань, предмета та об'єкта дослідження	5	
	Глибина і якість теоретичного розділу	10	
	Якість аналітичного дослідження з використанням наукових методів та новітніх інформаційних джерел	25	
	Науковий підхід до виявлення проблем та практична значущість висновків і пропозицій	5	
	Використання сучасних літературних і нормативних джерел	4	
	<i>Разом</i>	49	
2	Оцінка якості оформлення курсової роботи		
	Ілюстративність роботи (наявність та відповідність діючим стандартам таблиць, графіків та списку використаних джерел)	5	
	Відповідність оформлення курсової роботи встановленим вимогам і дотримання графіку виконання	5	
	<i>Разом</i>	10	
3	Загальна кількість балів за виконання курсової роботи (до захисту)	59	

Висновки (*підкреслити*):

- рекомендувати до захисту без доопрацювання;
- рекомендовано до захисту за умови доопрацювання _____
- не рекомендовано до захисту, необхідно суттєво доопрацювати _____

Роботу перевірів: _____

«_____» _____ 20__ р.

(підпис)

ДОДАТОК Г

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ
ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ З УРАХУВАННЯМ НАЦІОНАЛЬНОГО
СТАНДАРТУ УКРАЇНИ ДСТУ 8302:2015**

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклад оформлення</i>
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнєцов М. А., Фоменко К. І., Кузнєцов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч.

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклад оформлення</i>
	посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Реферати дисертацій	1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 4. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 5. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 6. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 7. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	1. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197. 2. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 4. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
Частина видання: довідкового видання	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20–26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.